

Inspiration och workshop 6 april 2018:

Nya vård- och behandlingsinsatser för barn och unga i samarbete mellan GR-kommunerna och Gryning vård

Den 6 april 2018 träffades olika chefsnätverk på GR och inom Göteborgs Stad för att ta del av hur Heggeli barnehjem i Oslo arbetar. Detta är en sammanfattning av innehållet på träffen. På GR:s webbsida under [Kurs och konferens/Dokumentation](#) finns bildspelet som visades.

Seminarieret hölls samman av Iréne Jansson, Mölndals stad och IFO-chefsnätverket på GR, samt Elisabet Ljung och Elisabeth Skarnehall, Gryning vård.

Dagen anordnades av det samverkansforum som finns för GR-kommunerna och Gryning vård. Uppdragshandling och anteckningar för samverkansforumet finns [här](#).

Bakgrunden till dagen är att IFO-chefsnätverket hade diskuterat frågan om sammanbrott och olika lösningar för insatser till barn och familjer. Detta ledde till en studieresa till Oslo. Ett av de ställena nätverket besökte var **Heggeli barnehjem**, och det var ett besök som gav en stark känsla av respekt för en verksamhet som utgår från barnens behov på riktigt.

Heggeli barnehjem vid Kirkens Bymisjons Barneverntiltak

Lena Lind och **Elisabeth Haugseth** från Heggeli barnehjem berättade om verksamheten. Bymisjonen är en ideell verksamhet (ungefär som Stadsmissionen) för sociala insatser.

Heggeli består av två barnhem för barn i åldersgruppen 2–12 år. Det finns också egna familjehem och insatser för umgänge med tillsyn av personal. En särskild insats ges till stora barnfamiljer och innebär hjälp i hemmet, ibland hela dygnet.

Verksamheten har ett uppväxtperspektiv, vilket betyder att de följer vissa barn över många år. Insatserna rör barn som har stora behov och där placeringar ofta leder till sammanbrott. Ofta har barnen flyttat runt. Det handlar om barn som blivit ett problem för omgivningen och som ofta har stora psykiska problem.

Uppväxtperspektivet kräver kontinuitet i personalen, och Lena Lind och Elisabeth Haugseth har själva jobbat 18–20 år på samma ställe.

- Men det viktigaste är relationen. Man kan utveckla metoder, men relationen är avgörande. Alla tänkbara modeller och metoder har prövats men mest är det en stabil "Lena" som gäller. De här barnen blir mätta på behandling och terapi om man möter för många vuxna. De anställda på Heggeli arbetar två till tre dygn i sträck, och blir då en slags medlevande under flera dagar, vilket betyder mycket för barnens känsla av kontinuitet, sa Lena och Elisabeth.

Heggeli erbjuder också öppna platser på barnhemmet för barnen i familjehemmen, eftersom familjehemmen ibland kan behöva avlastning. Barnen får då en kombination av institution och familjehem. De har kvar sin plats på Heggeli och det är samma personal som följer barnen. Barnen i familjehemmen bor var tredje helg på "Heggelihelg", vilket innebär en avlastning som är förutsägbar.

- Varje barn har sin tandborste och sina sängkläder kvar på Heggeli, berättade Lena.

Heggeli har över tid gett föräldrastöd i form av gruppverksamhet för biologiska föräldrar. Det har varit ett öppet erbjudande till föräldrar som inte har sina barn hemma. Föräldrarna har fått mötas för måltid, samtal och reflektion utifrån olika teman som har föreslagits av föräldrarna själva. Syftet var att föräldrarna skulle få träffa andra i samma situation. Detta har också haft stor betydelse för barnen eftersom många barn var väldigt bekymrade för mamma och pappa. Att veta att föräldrarna träffades skapade ett lugn hos barnen.

Vad gör Heggeli unikt?

- Uppväxtperspektivet och att man skraddarsyr insatserna efter barnet. Man har inte en bank med familjehem utan söker en familj för varje barn. Barnen kan ha kontakt till de fyller 23 år, och man har julmiddagar och sommarfester för alla som vistats på Heggeli, sa Elisabeth.

Familjehemsinsatserna är också unika. Det finns en dygnberedskap så att familjehemmen kan ringa när som helst på dygnet. Systemet är stöttande och flexibelt. De lär upp och handleder familjehemmen individuellt och i grupp. Familjehemmen får regelmässig avlastning var tredje helg. Även om det uppstår kriser flyttar de inte barnet. Familjehemmen vet att de kan få stöd.

Familjehemmen har stort utbyte av att träffa varandra och de brukar få göra det under möten som sker på Heggeli. Familjehemsföräldrarna ses som kollegor och de blir upplärda i yrket.

Socialtjänsten träffar barnen fyra gånger per år på samarbetsmöten. Det handlar ofta om oroliga barn som kan ha mycket svårt att samarbeta och samspela med andra.

Tiden på barnehemmet

Det är ett långsiktigt beslut att ett barn ska få komma till Heggeli eftersom boende i familjehem ofta är på livstid.

- Innan beslut måste det ske ett gott miljöterapeutiskt arbete på institutionen, med ordentlig utredning och kartläggning, kanske under 4–5 månader. Sedan kan man se vad barnet behöver, menade Elisabeth och Lena.

Miljöterapi ska ge barnen erfarenheter av trygga vuxna, det vill säga vuxna som tål barnens uttryck. Tanken är att ge barnet modeller för att bryta gamla mönster. De vuxna ska kunna hjälpa barnen att kontrollera sina känslor och uttryck, och det blir en grogrund för att etablera nya trygga relationer. Heggeli spelar stor roll för barnen som exempelvis kan prata med varandra om hur det är att bo i familjehem.

Efter att Heggeli barnehjem har gjort en kartläggning håller de ett beslutsmöte, där man lyssnar på alla som varit involverade i barnets tidigare liv. De försöker få tag på alla de tidigare omsorgspersonerna för att höra hur de pratar om barnet. Syftet är att få fram riskfaktorerna. Ofta är historierna väldigt lika. De vill också få samtal med de biologiska föräldrarna för att få deras bild av vad som behövs. Om föräldrarna accepterar placeringen blir förutsättningarna för att lyckas mycket större. Man jobbar aktivt med föräldrarna även om föräldrarna inte är med från början.

De flesta barnen har negativa erfarenheter av skolan så det är avgörande att man arbetar för att barnen ska kunna klara av att gå i skolan. Bland annat vägleder man lärare i att arbeta med barn som har traumaerfarenheter.

I Norge är det vanligt att barn från föräldrar med annan etnisk bakgrund än norsk placeras i norska hem. Detta möter mycket kritik så det är ett utvecklingsarbete som behöver göras.

Kriterier på familjehemmen i Heggeli:

- Erfarna och sensitiva vuxna
- Vägledningsbara, kan ändra synpunkter under vägs.
- Matchning mellan barn och familj
- "Modern" familj
- Idealt sett inga andra barn eller fosterbarn
- En familj som tål många aktörer och inblandning i den egna familjen
- Goda samarbetsvanor

För att inte riskera för många avhopp, och därmed avbrott för barnen, är det viktigt att vara ärlig mot dem som rekryteras som familjehem. Det handlar inte bara om en plats i ett hem utan det är ett hårt arbete familjehemmen ger sig in på.

En eventuell kommande FoU-studie om föräldrastöd när barnet är placerat

Anna Melke, forskare vid FoU i Väst/GR, informerade om sitt arbete för att stödja kommunerna i hur man kan bli bättre på att stötta föräldrarna under en placering. Tor Slettebø, forskare i Oslo med koppling till Heggeli, bjöds in till ett seminarium på GR förra året. Vid seminariet framförde deltagarna att de ville att GR skulle höra av sig för att följa upp hur det gått på hemmaplan. Elin Pettersson som är praktikant på GR har tagit denna kontakt och ställt frågor om hur stödet ser ut, vem som ger det med mera. Bilden är densamma, socialtjänsten känner sig otillräcklig, man var uppfylld vid seminariet men sedan

blev det "som vanligt". Anna Melke håller just nu på att skriva en ansökan till Forte om medel för en forskningsstudie som bygger på kommunernas delaktighet i ett utvecklingsarbete. Tre kommuner från GR efterfrågas.

- Föräldrar spelar roll hela livet, avslutade Anna.

Workshop

Under eftermiddagen arbetade deltagarna i workshops. Via Menti gavs förslag på vad man ville ta fasta på från Heggelis föreläsning. Här följer förslagen som deltagarna lyfte fram:

- Skapa ett Heggeli inom Gryning.
- Bättre stöd till familjehem.
- Hålla ihop ärenden.
- Institutioner behöver ha en större tydlighet kring vilket förändringsarbete som bedrivs.
- Vi har kunskapen om vilka barn som har dessa behov och vi vet att de behöver denna långsiktighet.
- Kombinationen familjehem och avlastning.
- Utveckla vårdkedja mellan institution och familjehem, både inför och under placering.
- Bra med avlastningsgrupper där barn träffas regelbundet och familjehemmet får avlastning.
- Kombinationen inst/familjehem och att placera över tid.
- Det är bra med en sammanhållen vårdkedja.
- Hållande över tid.
- Ta ansvar för barn som vi vet inte problemfritt kommer att klara familjehemsvård.
- Kontinuitet för barnen.
- Långsiktig kontinuitet för barnen.
- Bra med långsiktigarbete med barnen.

- Ge Gryning uppdraget att undersöka möjligheten att ordna med ett sådant "mellanstationshus".
- Kontinuitet
- Helhetsansvaret!!!
- Relationer över tid.
- Gryning kan pussla ihop några av sina verksamheter.
- Det låååååångsiktiga arbetet!
- Jobba med helheten.
- Långa hållande relationer.
- Väl matchade familjehem.
- Att det finns många i en kommun som arbetar för varje barn, på olika sätt, vi borde samordna oss.
- Gemensam jourverksamhet för familjehem som kan åka ut och handleda.
- Att följa barnen i det viktiga övergångarna.
- Att se helheten och ha ett långsiktigt perspektiv.
- Att det är barnens behov som styr.
- Tillhörighet kontra anknytning.
- Relation över tid.
- Stöd till familjehem.
- Kontinuitet av personal för barnen.
- Matchning.
- Ett system runt barnen med "luft" som gör det lätt och tilltalande att vara där.
- Tar fasta på helhetstänk och arbetet med övergångar. Att det finns kontinuitet och tydligt bra arbete med familjehemmen som ger hög kvalitet.
- Familjehemmen har ett eget nätverk, seniora stöttar juniora.
- Hitta tillbaka till balansen till föräldrafokus. Gott med ökat barnfond men bioföräldrar glöms.
- Hålla barnet till 23 som i Norge.
- Föräldrarna, utveckla ett arbete med de placerade barnens föräldrar.
- Profilera familjehem.
- Helhetssyn, långtidsyn.
- Hållandet.
- Långsiktigheten och kontinuiteten.
- Att ta sig an de barn som andra inte reder ut.
- Den noggranna matchningsprocessen.
- En hel vårdkedja. Att barnet inte behöver lämna Heggeli utan tas om hand så länge det behövs. Vi har många delar redan, men sitter inte ihop.
- Bekräfta och stödja barnet i att vara annorlunda.
- Långsiktighet för de allra mest behövande barnen.
- Att det är en positiv anda utifrån att pausandet på institution är en förutsättning.

Tillsammans förde deltagarna en dialog om möjligheter och hinder för att utveckla den sociala barnvården i en riktning som de värden och tanke sätt Heggeli stod för.

Summering

Elisabet Ljung och Elisabeth Skarnehall avslutade med att de gärna sagt att "nu går vi hem och skapar ett Heggeli." Men de kommer att gå hem till Gryning med den inspirerande informationen, och fortsatta diskussioner kommer att ske i samverkansforumet. Iréne Jansson la till att det har känts gott att träffas i den här formen, det kan vi göra fler gånger!

Några röster från deltagarna:

- Fantastiskt att höra Heggeli.
- Underbart att höra att ett barn säger "Det känns som att jag har många omkring mig och som bryr sig om mig."
- Vi tror att vi kan arbeta vidare.
- Hur kan vi tänka helhet för barnen. Det var likadant när vi var i Oslo. Blir vi trendiga? Tappar vi något på vägen?
- Hållandet och helhetstänkandet. Blev tydligt göra på ett annat sätt.
- En milstolpe att vi fick till den här dagen. Nätverket finns.
- Fantastiskt bra presentation, och bra att få träffas där vi kunnat bryta åsikter med varandra.
- Inspirerande när barn kan säga något sina egna röster, det gör gott i mitt hjärta. Bra sätt att få höra hur man kan göra på annat sätt.
- Blev glad över att dagen blev av.
- Var också med i Norge, känns kul att det finns en tråd. Blir sugen på att börja arbeta med BUP och med funktionshinder också. De behöver också bjudas in till sådana här dagar. Vore lite förlösande.

Sammanfattat av: Elisabeth Beijer, GR